

PROF. STANISŁAW FILIPOWICZ
CZAS OSZUSTÓW I GRAFOMANÓW

JAKUB DYMEK
NOWY CYKL **GLOBALNIE**

WDOWY PO GÓRNIKACH
WALCZĄ O SPRAWIEDLIWOŚĆ

ORLEN – SKARBONKA
MINISTRA FINANSÓW

**JAK KACZYŃSKI Z MASONA I SOCJALISTY
ZROBIŁ IKONĘ PRAWICY**

MIT OLSZEWSKIEGO

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

**Monografia poświęcona
Stefanowi Starzyńskiemu,
prezydentowi Warszawy
w latach 1934–1939,
autorstwa dr Beaty Michalec
już w sprzedaży!**

Książka o objętości ponad 1000 stron zawiera wiele ważnych informacji o inicjatywach i programie samorządowym Starzyńskiego, działalności przedwojennych towarzystw przyjaciół dzielnic stolicy oraz powiązanych losów prezydenta i Stanisława Lorentza. Bezpośrednie obserwacje autorki nie tylko jako byłej społecznej prezes Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, zarazem historyka regionalisty-varsavianisty, ale także jako samorządowca – radnej m.st. Warszawy wskazują, że rozwój stolicy oparty jest na inicjatywach i planach rozwoju rozpoczętych za czasów Stefana Starzyńskiego, które wpisały się współcześnie w obserwowany w Warszawie proces zmian społecznych, gospodarczych i urbanistycznych.

Do nabycia w księgarni stacjonarnej Muzeum Niepodległości:

al. Solidarności 62, 00-240 Warszawa

tel.: 570 522 744, 22 826 90 91, e-mail: ksiegarnia@muzn.pl

oraz

w księgarni internetowej:

ksiegarnia.muzeum-niepodleglosci.pl

Nagrody wręczane były podczas Targów Książki w Warszawie. Nagrodę w imieniu wydawców trylogii odebrali jej redaktorzy: prof. Joanna Schiller-Walicka (Instytut Historii Nauki PAN) i red. Paweł Dybicz (Fundacja Oratio Recta).

Trylogia prof. Walickiego nagrodzona!

Spośród 118 tytułów zgłoszonych przez 39 wydawców do konkursu ACADEMIA 2022 to właśnie trylogia Andrzeja Walickiego zatytułowana „PRL i skok do neoliberalizmu” (tomy I-III) znalazła się wśród czterech wyróżnionych w kategorii publikacji w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych. Trylogia została nagrodzona przez rektora Uniwersytetu Warszawskiego prof. Alojzego Z. Nowaka. Nagrodę główną w tej kategorii otrzymał prof. Maciej Gołąb, muzykolog z Uniwersytetu Wrocławskiego, za pracę „Mazurek Dąbrowskiego. Muzyczne narodziny hymnu”.

Polityczny testament prof. Andrzeja Walickiego

Trzy tomy najważniejszych pism wybitnego intelektualisty

Andrzej WALICKI I TOM 75 zł
PRL i skok do neoliberalizmu
Jedynki | Jedynki | Jedynki

Andrzej WALICKI II TOM 76 zł
PRL i skok do neoliberalizmu
Antykomunizm i samostanowienie
Parachute intelligence

Andrzej WALICKI III TOM 77 zł
PRL i skok do neoliberalizmu
Faktyczna historia | Regionalizm
Nagrody i inne

PAKIET
~~226 zł~~
190 zł

Zamów książki na sklep.tygodnikprzeglad.pl
lub wpłać na konto:
72 1090 2851 0000 0001 2023 9821
Fundacja Oratio Recta,
03-410 Warszawa, ul. Inżynierska 3 lok. 7

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Czas oszustów i grafomanów**
– rozmowa
z prof. Stanisławem Filipowiczem
- 16 Niekończące się tragedie**
Lekceważone wdowy po górnikach
- 18 Orlen – skarbonka ministra finansów**
Z każdym dniem biedniejemy
- 40 Turysto, wróć!**
Polacy nie czekają na oferty last minute
- 54 E-alkohol bliżej?**
Sprzedaż online dla świadomych
konsumentów

HISTORIA

- 12 Mit Olszewskiego**
Jak Kaczyński stworzył ikonę prawicy

WOJNA W UKRAINIE

- 22 Komu płaca się wojna?**
Wygrywa zbrojeniówka USA
- 26 „Zielono” i cyfrowo**
Mniej znane oblicza wojny

ZAGRANICA

- 28 Pacyfizm po włosku**
Korespondencja z Rzymu
- 31 Na łasce partii**
Joe Biden nie wygra z polaryzacją
- 50 Gwałt jako narzędzie walki**
Śmierć nie zawsze jest najgorsza

OPINIE

- 34 Jakub Dymek**
Koniec świata prostych recept
- 38 Stephen M. Walt**
Elity polityczne nie rozumieją potęgi
nacionalizmu

PRZEGLĄD ZWIĄZKOWY

- 37 Ludziom zaczyna brakować pieniędzy!**

KULTURA

- 44 Odrobina mężczyzny**
Wspomnienie o Wiesławie Michnikowskim
- 46 Soliści wracają do gry**
Siła w monodramie
- 48 Culturalia**
- 66 Fantazmatyczne pastele Jacka Palucha**

ZDROWIE

- 56 Czujność, ale bez paniki**
– rozmowa z dr Katarzyną Zych-Krekora

ZWIERZĘTA

- 58 Żyć jak jeże**
W dzień jedzą na zapas

FELIETONY I KOMENTARZE

- 21 Roman Kurkiewicz**
Aj, nadchodzi Al
- 25 Andrzej Szahaj**
Dokończyć decentralizację
- 43 Tomasz Jastrun**
Okropna irytacja
- 49 Wojciech Kuczok**
Przenicować wszystko
- 53 Agnieszka Wolny-Hamkała**
Fałda

26

WOJNA W UKRAINIE

„ZIELONO” I CYFROWO

Mniej znane oblicza wojny

56

ZDROWIE

CZUJNOŚĆ, ALE BEZ PANIKI

– rozmowa
z dr Katarzyną
Zych-Krekora

ŻYĆ JAK JEŻE

W dzień jedzą na zapas

58

ZWIERZĘTA

Projekt okładki: Daria Słowińska-Kettner

FOT. KRZYSZTOF WÓJCIK/FORUM

Kup książkę

f Na dyplomację był czas po Majdanie

Wywiad z prof. Bronisławem Łagowskim (PRZEGŁĄD nr 22) przynosi mądre, wyważone wypowiedzi człowieka, który zna i rozumie rzeczywistość i widzi świat z perspektywy swojego ogromnego doświadczenia i wielkiej wiedzy, a także dystansu. Byłam we Lwowie około dwóch miesięcy przed Majdanem i pomnik Bandery już tam stał. Stosunek miejscowych Ukraińców do nas był niechętny. Inaczej z Białorusinami – miałam w pracy kolegów, profesorów białoruskich, którzy u nas uzupełniali swój budżet. Lubili nas i szanowali, ale ich ojczyzną była Białoruś, nie Polska czy zachód Europy. Ich ocena Łukaszenki była krytyczna, jednak nie negowali tego, że jest przywódcą ich państwa. I tutaj wątpię w możliwość większego wpływu Polski na wykształcenie się demokracji w rozumieniu europejskim na Białorusi.

Ewa Wesółowska

f Wasze i nasze zwycięstwo

II wojna światowa w Europie została zakończona w maju 1945 r. przy ogromnym wkładzie armii ZSRR. Prawda, w Armii Czerwonej przeważali Rosjanie, ale również byli żołnierze innych narodowości, składających się na Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, w tym niemała rzesza Ukraińców. Swój wkład wnieśli też żołnierze polscy, ze sformowanych na terenie ZSRR jednostek polskich, walczących pod polskim sztandarem. Zarówno ci walczący u boku aliantów, jak i ci biorący udział w wyzwoleniu spod hitlerowskiej okupacji ziem polskich. Jeśli więc Narodowy Dzień Zwycięstwa – to powinien być świętem wszystkich Polaków, tych, co walczili z faszyzmem na wschodzie i na zachodzie, i tych, co przyczynili się do powstania i odbudowy Polski na arenie międzynarodowej. Święto zadumy nad przyczynami tej strasznej katastrofy lat 1939-1945. A Polska nie powinna uczestniczyć w burzeniu pomników poświęconych pamięci tych, którzy za to zwycięstwo oddali życie. W tym żołnierzy polskich walczących u boku Armii Czerwonej. Ale od dłuższego już czasu wiele wskazuje, że faszyzm się odradza, przy biernej postawie władz i części społeczeństwa, także w Polsce!

Marian Wiśniewski

f Po wizycie prezydenta Dudy w Kijowie

W Ukrainie nie ma wojny, tylko jest wojenka. Na Zachodzie dobrze o tym wiedzieli, że ona będzie, bo Zachód wspólnie z Ukrainą za to odpowiada. Ukraina podpisała porozumienie w Mińsku, ale nigdy go nie przestrzegała. Zelenski i Duda mają teraz misję i wszystkim krajom chcą zaimponować, że prowadzą walkę z najgorszym wrogiem pod słońcem. Prowadzimy śmieszna politykę, a dalsze podżeganie do wojenki prowadzi do tego, że Europa powoli wchodzi na solidne pole minowe. Dobrze wyjaśnił to Henry Kissinger w Davos. Może nie każdy to rozumiał, ale dał on do zrozumienia, że Ukraina jest za mała, aby stawiać warunki. Pora zacząć myśleć. Czas nagli.

Andrzej Kościński

ZDJĘCIE TYGODNIA

Czuwanie po strzelaninie w Uvalde w Teksasie, 25 maja 2022 r. 18-latek wtargnął z bronią do szkoły podstawowej, zabił 19 dzieci i dwoje nauczycieli. Na zdjęciu Nevaeh Bravo, jedna z ofiar.

Rada Etyki Mediów pod przewodnictwem Ryszarda Bańkowicza konsekwentnie opiniuje, odpowiada na skargi, mediuje i buduje zręby etosu dziennikarstwa w tych trudnych czasach.

W pierwszym kwartale br. **polski eksport wyniósł 79,5 mld euro i wzrósł o 17% w stosunku do zeszłego roku**. Największym partnerem są Niemcy (22 mld euro), następnymi Czechy (4,9 mld), Słowacja (4,7 mld), Wielka Brytania (4,1 mld) i Włochy (3,9 mld).

Marcin Sendecki za całokształt pracy twórczej otrzyma Wroclawską Nagrodę Poetycką Silesius. Gala planowana jest na 15 października.

Aktorka **Maja Pankiewicz** otrzymała **Grand Prix Kaliskich Spotkań Teatralnych – Festiwalu Sztuki Aktorskiej** za rolę Soni w sztuce Czechowa „Wujaszek Wania” w reżyserii Małgorzaty Bogajewskiej z Teatru Ludowego w Krakowie.

Siatkarze Zakсы Kędzierzyn-Koźle wygrali finał Ligi Mistrzów i zostali klubowym mistrzem Europy.

Spotkania Artystów Nieprzetartego Szlaku w Lublinie to największe w Europie Środkowo-Wschodniej wydarzenie teatralne z udziałem osób z niepełnosprawnościami z kraju i ze świata.

44% nastolatków ma objawy depresji. Liczba prób samobójczych wśród dzieci wzrosła ze 195 w roku 2011 do 1339 w roku 2021.

Premier Mateusz Morawiecki nagrodził premiami urzędników odpowiedzialnych za przygotowanie Polskiego Ładu. Programu, który spowodował katastrofalny bałagan i w praktyce już nie istnieje.

Sędzia Ewa Stryczyńska z Sądu Apelacyjnego w Warszawie uznała, że MSWiA ma rację, zmniejszając 94-letniemu, choremu na raka Józefowi Kordalskiemu rentę do 1000 zł (brutto). Za to, że przez cztery lata jako szeregowy posterunkowy patrolował ulice i uległ ciężkiemu wypadkowi na służbie. Od 4 marca sędzia nie zdążyła napisać uzasadnienia tego kuriozalnego wyroku.

Jak podaje magazyn „Press”, średnia zarobków zarządu Agory SA (wydawcy „Gazety Wyborczej”), odliczając prezesa, wyniosła w 2021 r. ok. 74 tys. zł miesięcznie. Najwięcej zarabiała Agnieszka Sadowska, która odeszła w październiku (ok. 98,8 tys. zł miesięcznie).

Propagandowa broszura autorstwa Łukasza Kamińskiego, b. prezesa IPN, i Macieja Korkucia z krakowskiego IPN, którą przygotowali na religijne Światowe Dni Młodzieży w 2016 r., jest przez min. Czarnka traktowana jako podręcznik dla młodzieży ukraińskiej, w większości prawosławnej, która trafiła do Polski.

PRZEBŁYSKI

Litwini, przepraszamy!

Myśleliśmy, że to dość kiepski żart. Ale nie. Wychodzi na to, że Konstanty Radziwiłł będzie ambasadorem naszej umęczonej ojczyzny w Republice Litewskiej. Tak, to ten sam Radziwiłł, który do czego się weźmie, funduje nam widowiskową klapę. Tak było, gdy był ministrem. I gdy dojna zmiana wywianowała go fotelem wojewody mazowieckiego. Mazowsze na szczęście przeżyło dzięki Adamowi Struzikowi. Radziwiłł w Wilnie to dla Litwinów powtórka z historii. Tej, do której na pewno by nie chcieli wrócić. Bo i do czego? „Super Express” sagę rodu Radziwiłłów zatytułował „Szaleńcy i rozpustnicy”. I przypomniał Michała Kazimierza „Rybeńkę”, hulakę i utracjusza, Marcina Mikołaja, pedofila, który gustował w małych dziewczynkach porwanych z okolicznych wsi, jak również psychopatę Hieronima Floriana.

Ze Skórzyńskim na sztandarze

W TVN 24 dopieszczał w programie „Sprawdzam” twardy anty-PiS. Ale po cichu doradzał partii Kaczyńskiego. I tak Krzysztof Skórzyński grał sobie na dwa fronty. Dla widzów jedno oblicze, a dla Michała Dworczyka, szefa kancelarii premiera, drugie. Mógłby tak pogrywać bez końca, ale miał pecha. Wyciekły mejle Dworczyka. Najpierw Skórzyński kłamał, że „nigdy” mu nie doradzał. To „nigdy” okazało się blefem i kpina z widzów. Stacja, która lubi mówić o sobie „wolne media”, po nagłośnieniu afery wysłała Skórzyńskiego do obsługi skoków nariarskich. Do słabej formy skoczków doszedł dwulicowy sprawozdawca. Takie numery możemy oglądać w TVN 24. Teraz będą jeszcze większe. Bo po czterech miesiącach Skórzyński zaczął wam, drogie misie, znowu opowiadać o polityce.

Surmacz – modelowy pisowiec

Kim to Marek Surmacz już nie był! Posel, wiceminister, doradca prezydenta Kaczyńskiego. Odznaczony przez prezydenta Dudę Krzyżem Komandorskim OOP. Człowiek sukcesu. A przy tym skromny w pokazywaniu życiorysu. Jak wytropił tygodnik „Nie”, Surmacz trafił do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Na wiceprezesa. W KRUS na stronie internetowej jest jego biografia. Niestety, mocno ocenzonej. A przecież ponad 1,2 mln rolników, którzy dostają z KRUS świadczenia, zasługuje na więcej informacji o prezesie Surmaczu. Byłym sierżancie MO przyłapanym na kradzieży prądu i wydalonym dyscyplinarnie ze służby. Ale PiS daje mu pożycz. Mimo ciągłych afer. Gdy był zastępcą głównego inspektora ochrony środowiska, oszukiwał w sprawie stażu pracy – dostawał dodatek i nagrodę za staż, którego nie miał. Skromne 25 tys. zł. W 2006 r. uciekł z miejsca wypadku, który spowodował. Więcej pikantnych szczegółów w „Nie”.

Co słyszeć u Fryzjera?

Odkąd Ryszard Förbrich, bardziej znany jako Fryzjer, przestał dzwonić do Czesława Michniewicza (pamiętne 711 rozmów), ma inne wypełniające mu czas zajęcia. Przestał żyć w rytmie meczowym. Teraz ma cykl procesowy. Już trzy razy skazano go (prawomocnie) na karę pozbawienia wolności. W listopadzie 2021 r. sąd apelacyjny przyklepał mu cztery i pół roku więzienia. Na ostateczne rozstrzygnięcie czeka kolejny wyrok. Ten z czerwca 2021 r., w którym dorzucono mu jeszcze dwuipółroczną odsiadkę. W przypadku Fryzjera można mówić o przewrotności losu – zaczynał od strzyżenia więźniów w zakładzie karnym we Wronkach. A kończy? Też w więzieniu. Jako klient do strzyżenia.

PYTANIE TYGODNIA | Jakimi prezentami nie powinno się obdarowywać dzieci?

AGNIESZKA JASTRĘBSKA,

psycholog, psychoterapeuta, stowarzyszenie Noesis

To zależy od ich wieku. Badania pokazują, że dzieci w wieku od trzech do pięciu lat bardziej cieszą się z rzeczy materialnych niż z jakiegoś doświadczenia, np. wycieczki. Wraz z dorastaniem zaczynają czerpać więcej przyjemności ze wspólnych doświadczeń z rodzicami. Zbyt wiele prezentów może zmienić ich zachowanie. Dziecko, które jest nimi zasypywane, w dorosłym życiu może być bardziej podatne na zadłużanie się, hazard i kompulsywne zakupy. Rozpakowywanie góry prezentów wywołuje przyływ szczęścia, jest ono jednak krótkotrwałe. Nadmiar prezentów obniża poczucie własnej wartości. Dzieci, które dostają ich mniej, ale mają pozytywne relacje z rodzicami i rówieśnikami, uzyskują wyższe wyniki w testach samooceny.

MARZENA KĘDRA,

dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej Cogito w Poznaniu, działaczka edukacyjna

Odpowiedź na to pytanie będzie w dużym stopniu uzależniona od potrzeb i zainteresowań konkretnego dziecka. Na pewno nie powinniśmy wybierać na prezenty zwierząt domowych, bo piesek czy kotek to nie zabawka, a jego przyjęcie do domu i rozpoczęcie opieki wymaga odpowiedniego przygotowania. Jestem także przeciwniczką bardzo drogich prezentów, takich jak laptopy czy nowe modele telefonów, bo mogą one sprawić,

że dziecko nie nauczy się cieszyć z małych rzeczy. Gdy będzie miało dosłownie wszystko, kolejne podarunki będą dawać mu radość tylko przez chwilę. Uważać należy też z prezentami potencjalnie szkodliwymi dla zdrowia, takimi jak słodycze.

EWA SOLARZ,

Fundacja Dobry Rozwój

Zanim kupimy prezent, zastanówmy się chwilę. Każde dziecko ma rocznie około sześciu okazji do otrzymywania prezentów (urodziny, imieniny, Dzień Dziecka, „pod poduszkę”, Boże Narodzenie, inna). Przeważnie dostaje je co najmniej z czterech stron (rodzice, dziadkowie ze strony mamy, dziadkowie ze strony taty, wujkowie/inni). Rocznie oznacza to przynajmniej 24 rzeczy: misie, gry, puzzle, klocki, samochody, lalki. Przez 15 lat daje to... 360 rzeczy na jedno dziecko. Gdzieś trzeba je trzymać, wiele się zepsuje, a większość niestety zostanie odpadami niemożliwymi do recyklingu. Nie powinno się dawać prezentów plastikowych, na chwilę, z surowców niewiadomego pochodzenia.

JANINA FRYKACZ,

czytelniczka PRZEGŁĄDU

Zdecydowanie nie zabawkami militarnymi! I nie żywymi stworzeniami, których przysposobienie powinno być wspólnie uzgodnione i poprzedzone ustaleniami w kwestii związanych z nimi obowiązków.